

เทคโนโลยีการผลิตมะนาวนอกฤดู (ในวงบ่อซีเมนต์)

เรียบเรียง ทรงพล ทาเจริญ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

มะนาวเป็นไม้ผลตระกูลส้มที่มีการปลูกกันอย่างแพร่หลายทั้งประเทศ พบว่า ปี 2552 มีเนื้อที่ขึ้นต้น 102,376 ไร่ เนื้อที่ให้ผล 100,898 ไร่ ผลผลิต 152,536 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551) แหล่งผลิตที่สำคัญ เช่น จังหวัด พิจิตร สมุทรสาคร เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี และจังหวัดปราจีนบุรี มะนาวจัดเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจตลาดมีความต้องการสูงตลอดทั้งปี เพราะเป็นวัตถุดิบสำคัญในการประกอบอาหารและปรุงรสอาหารไทยที่ขาดไม่ได้ แต่ในช่วงฤดูแล้งประมาณเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน ของทุกปีมะนาวจะมีราคาสูงกว่าปกติเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย

การผลิตมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์ เป็นเทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดูแบบไร้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สามารถบังคับมะนาวออกดอกติดผลนอกฤดูได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ปลูกได้เกือบทุกพื้นที่ที่เป็นที่โล่งแจ้ง ให้ผลตอบแทนสูงและคืนทุนได้เร็ว

ขั้นตอนการผลิตมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์

พันธุ์ที่แนะนำ

ควรเป็นพันธุ์ที่ต้องการของตลาด ทนต่อโรคและแมลง และออกดอกติดผลง่าย เช่น มะนาวเป็นมะนาวไข่ และมะนาวหนัง เป็นต้น

การปลูก

1) ระยะปลูก ควรปลูกด้วยระยะ กว้างxยาว = 3.5x4.0 เมตร หรือ 4.0x4.0 เมตร จำนวนต้น 100-120 ต้น/ไร่

2) การเตรียมวงบ่อซีเมนต์

วงบ่อซีเมนต์ที่เหมาะสมควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 80-100 เซนติเมตร สูง 40-50 เซนติเมตร (ขนาดวงบ่อห้องสุขา) และฝาวงบ่อที่มีขนาดเดียวกันรองอยู่ชนิดไม่เชื่อมติดกับวงบ่อโดยตรง

3) การเตรียมดินปลูก

ดินที่ใช้ปลูกต้องดีและมีความอุดมสมบูรณ์สูง โดยใช้ ดินร่วน:ปุ๋ยหมัก อัตรา 3:2 ส่วน หรือ ดินร่วน:ปุ๋ยคอก อัตรา 3:1 ส่วน นำดินที่ผสมกันดีแล้วใส่ในวงบ่อซีเมนต์ที่จัดเตรียมไว้ให้เต็ม แล้วพูนขึ้นมาเล็กน้อย

4) วิธีการปลูก

ใช้ต้นพันธุ์ จากกิ่งตอน หรือปักชำ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ขุดหลุมในวงบ่อให้มีขนาดใหญ่เท่ากับขนาดถุงชำพอดี รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น แล้วตักดินกลบ ยกถุงต้นพันธุ์ วาง

ปักไม้หลัก และผูกเชือกยึดเพื่อป้องกันลมโยก รดน้ำให้ชุ่ม

การบังคับมะนาวให้ออกดอก/ติดผลนอกฤดู

1) การปลีดอกและผลมะนาวที่ออกดอกติดผลในฤดูกลาง หลังจากปลูกรมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ได้ประมาณ 6 เดือน มะนาวบางพันธุ์อาจมีการออกดอกติดผลเล็กน้อยก่อนถึงช่วงบังคับให้มะนาวออกดอกติดผล ควรเด็ดออกทั้งหมด การปลูกรมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ไม่ควรปล่อยให้มะนาวออกดอกติดผลอยู่บนต้นตลอดทั้งปี เพราะมะนาวที่ปลูกในวงบ่อซีเมนต์ต้นจะทรุดโทรมเร็วกว่าปกติ

2) ต้นมะนาวที่สามารถนำมาบังคับให้ออกดอกนอกฤดู ควรเป็นต้นมะนาวที่มีอายุได้ 8 เดือน หรือ 1 ปีขึ้นไป หลังปลูก

3) การคลุมโคนด้วยผ้าพลาสติก

ก่อนบังคับมะนาวให้ออกดอก 1 เดือน ต้องงดการให้น้ำ เช่น ต้องการให้มะนาวออกดอกในเดือน ตุลาคม ให้งดการให้น้ำเดือน กันยายน แล้วนำพลาสติก (ผ้าพลาสติกกันฝน) ยาวประมาณ 3 เมตร กว้าง 1 เมตร มาคลุมปากวงบ่อซีเมนต์ด้านโคนต้นไม้ให้น้ำซึมลงไปในดินปลูก โดยให้ชายของผ้าพลาสติกด้านหนึ่งมัดติดกับโคนต้นมะนาวให้สูงประมาณ 20 เซนติเมตร จากพื้นดินขึ้นมาส่วนชายด้านล่างใช้เชือกฝางมัดติดกับวงบ่อซีเมนต์ เป็นเวลานาน 15-30 วัน สังเกตดูเมื่อใบมะนาวมีอาการเหี่ยว (ใบสลด) หรืออาจมีใบร่วงบ้างแล้ว ให้แกะผ้าพลาสติกที่คลุมโคนต้นปากวงบ่อซีเมนต์ออก แล้วให้น้ำแก่ต้นมะนาวตามปกติ พร้อมใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น

เมื่อต้นมะนาวออกดอกติดผลแล้ว ควรให้น้ำและปุ๋ยเพื่อบำรุงต้นมะนาวตามปกติ จนกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงฤดูแล้ง

การดูแลรักษา

1) การให้น้ำ ควรให้น้ำต้นมะนาวอย่างสม่ำเสมอ 1-3 วัน/ครั้ง

2) การให้ปุ๋ย

2.1) ระยะที่ยังไม่ให้ผลผลิต

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น ทุก 1-2 เดือน โดยหว่านปุ๋ยบน

ผิวดินรอบๆ โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

2.2) ระยะให้ผลผลิตแล้ว

ระยะบำรุงต้น

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น ทุก 1-2 เดือน

โดยหว่านปุ๋ยบนผิวดินรอบๆ โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

ระยะเร่งสร้างตาออก (หลังบังคับการออกดอก)

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น โดยหว่านปุ๋ยบนผิวดินรอบๆ โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

ระยะบำรุงผล

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น ทุก 1-2 เดือน โดยหว่านปุ๋ยบน

ผิวดินรอบๆ โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

ระยะหลังเก็บเกี่ยว

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1½ ช้อนแกงต่อต้น โดยหว่านปุ๋ยบนผิวดินรอบๆ

โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

3) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง, การป้องกันกำจัดวัชพืช, การค้ำกิ่ง, การตัดแต่งกิ่ง, การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ดูแลเช่นเดียวกับการปลูกมะนาวตามปกติ

4) การเพิ่มดินและใส่ปุ๋ยปลูกหลังเก็บเกี่ยว

หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งมะนาวที่ปลูกในวงบ่อซีเมนต์แต่ละปี ควรนำดินร่วน:ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา 1:1 ส่วน หรือ ดินร่วน:ปุ๋ยคอก อัตรา 2:1 ส่วน ผสมกันให้เข้ากันดีแล้วนำไปใส่เพิ่มในวงบ่อซีเมนต์ให้เต็มปากบ่อพูนขึ้นมาเล็กน้อย พร้อมใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 1½ ช้อนแกงต่อต้น โดยหว่านปุ๋ยบนผิวดินรอบๆ โคนต้นแล้วรดน้ำตามทันที

5) ปฏิทินการดูแลรักษา

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	-เก็บเกี่ยว ผลผลิต -ตัดแต่งกิ่ง	-เพิ่มดินปลูก หลังเก็บเกี่ยว -ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1½ ช้อนแกง ต่อต้น -รดน้ำ		-ให้น้ำตามปกติ ทุก 1-3 วัน/ ครั้ง -ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น ทุก 1-2 เดือน				-งดน้ำ -บังคับ ออก ดอก นอกฤดู -ใส่ปุ๋ย 12-24-12 อัตรา 1 ช้อน แกง/ต้น -รดน้ำ	-ออกดอก/ติดผล -ให้น้ำตามปกติ ทุก1-3 วัน/ ครั้ง -ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัด โรค/แมลง -ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนแกงต่อต้น ทุก 1-2 เดือน -ค้ำกิ่ง		

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2546. มะนาว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 4 หน้า

ทวีศักดิ์ คิ้วทอง. มะนาว. กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพฯ. 29 หน้า

วัลลภ คุ้มรอบ. 2541. การผลิตมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์แบบไร้สารควบคุม.

สำนักวิจัยและพัฒนาเขต 2 (พิษณุโลก), กรมวิชาการเกษตร. กสิกร ปีที่ 71 ฉบับที่ 5

สุรณ กล้าบุตร. การบังคับมะนาวออกฤดูแล้ง. เอกสารประกอบการบรรยาย. 4 หน้า

สถาบันวิจัยพืชสวน. 2548. โรคและแมลงศัตรูส้ม. กรมวิชาการเกษตร. 40 หน้า.